

Miklós István püspök (1913–1937) a korabeli görög katolikus sajtó tükrében

JANKA György

1. Bevezetés

Jelen tanulmányban arra vállalkozom, hogy a körlevelei és a Hittudományi Főiskola könyvtárában fellelhető – sajnos nem hiánytalan – korabeli görög katolikus újságok, Görög Katolikus Szemle, Görögekatholikus Tudósító, Chrysostomos, Görög Katolikus Lelkipásztor, Görögekatholikus Élet, Máriapócsi Virágoskert, Máriapócsi (MAGOSZ) Naptár alapján milyen kép alakult ki az egyházmegye első főpásztoráról, tevékenységéről, jubileumairól, beszédeiről, szentelésétől kezdve egészen temetéséig.

2. Az első évtized

Az első emlék magának a püspökszentelés szertartásának tizennégy oldalas részletes leírása, címe „Emlékfüzet az Úr 1912. esztendejében alapított Hajdúdorogi Egyházmegye első püspökének Méltóságos és Főtisztelendő Miklós István úrnak 1913. október hó 5-én Hajdúdorogon történt fölszentelése és székfoglalása alkalmából” (Liebermann Nyomda, Debrecen, 1913). A felszentelés szertartását Drohobeczky Gyula körösi püspök végezte Fischer Colbrie Ágoston kassai püspök és Lányi József tinini c. püspök, nagyváradi kanonok segédletével. A szentelésre vonatkozó kérést Jaczkovics Mihály vikárius terjesztette elő, az ezüstitálcán elhelyezett királyi adománylevelet Ruttkay Gyula szabolcsi főesperes, a pápai bullát Boér Arthur nagykászoni esperes olvasta fel. A hitvizsgálatot követte a szentelés és a krizmával való megkenés. Az ambóni ima után került sor a beiktatásra, a Szent Miklós kép előtt felállított trónszék elfoglalására. Miután az új püspök kijelentette, hogy egyházmegyéje kormányzását átveszi, szózatában ígéretet tett, hogy csak

egyházmegyéjéért és híveiért fog élni. Ezt követően a papság engedelmissége jeleként gyűrűcsókra járult az „Áldott legyen az Úr neve” éneklése közben.¹

Miklósy István felszentelését követően Debrecenben telepedett le. 1914. február 23-át, a bombamerényletet követően március 21-én személyesen tárgyalt Tisza István miniszterelnökkel és Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszterrel és abban állapodtak meg, hogy Nyíregyháza lesz az új székhely. Indoklásban szerepelt, „a város központi fekvése, vasútja, fejlődése, jó vize, egészséges levegője, a polgárság lelkesedése.” A költözés 1914. szeptember 23-án történt.²

1915. július 16-án a főpásztor közli, hogy a háborús állapotokra való tekintettel elmaradnak a pócsi második könnyezés (1715 aug. 2–5.) kettőszázadik jubileumára tervezett ünnepség eseményei.³

1916. május 4-én arról értesíti papságát és a híveket, hogy 1916. június 24-ével a Gergely-naptárt rendeli el az egyházmegye számára.⁴

1921 nyarán egyházmegyei értekezletet követően létrehozta az egyházmegyei nyugdíjalapot és felállította a nyugdíj bizottságot.⁵

1922 elején a Nyírvidék c. lap körkérdést intézett Nyíregyháza előkelőségeihez és megkérdezték tőlük, első helyen Miklósy püspöktől, mit vár az újévtől. A főpásztor az alkotmányos rend visszaállítását valamint olyan demokratikus választójogot kívánt, amellyel a parlamentbe széles látókörű, tanult, művelt emberek kerülhetnek. Hangsúlyozta, a keresztény szeretet megerősödésére van szükség, mely enyhíti a nyomort, szenvedést.⁶

A Tanácsköztársaság viharait követően a főpásztor fontosnak tartotta, hogy a hívek figyelmét felhívja az egyház szociális tanítására. Az 1922. évi máriapócsi Nagyboldogasszony-búcsún élesen megkülönböztette a keresztény szocializmus és a kommunizmus tanait és gyakorlatát. Az Isten nélküli kommunizmus az embert állattá alacsonyítja, aki a túlvilági igazságszolgáltatásban nem hisz, a forradalomban a terror eszközeivel dolgozik, s a magántulajdont nem ismeri el. „Ki bízhatnék meg azoknak ígéretében, kik előtt nincsen semmi szent, kik nem ismernek isteni és erkölcsi törvényeket?” – tette fel a drámai kérdést a püspök. Ugyanakkor az esztelen gazdag példázatából kiindulva felhívta a figyelmet a vagyonosok kötelességére az elesettek támogatására. A búcsú díszében a püspök kifejtette pohárköszöntőjében: székhelyét Nyíregyházán óhajtja tartani, de Máriapócsot, mint az egyházmegye hitéleti centrumát tekinti, és a baziliták legfőbb feladatának tartja a szertartások eredetiségének megőrzését, valamint a példaadást a magasabb

¹ *Emlékfüzet az Úr 1912. esztendejében alapított Hajdúdorogi Egyházmegye első püspökének Méltóságos és Főtiszteletendő Miklósy István úrnak 1913. október hó 5-én Hajdúdorogon történt felszentelése és székefoglalása alkalmából*, Debrecen 1913, 6–7., 10–11., 13–14.; *Görögkatolikus Tudósító* III. (1923) 42. október 21., 4–5.

² *Hajdúdorogi Egyházmegyei Körlevél XI./1914.* 3371./1914. sz. 61.

³ *Hajdúdorogi Egyházmegyei Körlevél IX./1915.* 2259/1915. sz. 47.

⁴ *Hajdúdorogi Egyházmegyei Körlevél VI./1916.* 1990/1916. sz. 25–27; 29–32.

⁵ *Hajdúdorogi Egyházmegyei Körlevél IV./1921.* 1396./1921. sz. 1–4.

⁶ *Görögkatolikus Tudósító* II. (1922) 1. szám, január 7., 3.

erkölcsi életben. Ezért az Esztergomban tanuló kispapok Pócsra lesznek rendelve tanfolyamra, a rítus és az aszkézis gyakorlására.⁷

Az első tanfolyam 1922. szeptember 28-án fejeződött be. Négy abszolvált teológus (Árdán István, Demkó Sándor, Nádasi Béla és Varga János) sikeres vizsgát tettek.⁸

1922 az egyházmegye létrehozásának 10. évfordulóját is jelentette. A főpásztor november 17-én szomorú hangvételű körlevelet bocsátott ki. Ebben sajnálattal állapítja meg, hogy az egyházmegye tíz év után is „a legszerényebb kezdet kezdetén vesztegel”. Az államkormányánál közönnnyel találkozott, számtalan előterjesztésének és személyes tárgyalásainak alig volt fogantatja. Ráadásul Trianon következményeként a paróchiát felét, a hívek harmadát a püspökség elveszítette.⁹ Jelmondatával és a Szózat szavaival (Még jőni kell, még jőni fog...) kért híveitől kitartást és imádságot.

Klebelsberg Kunó oktatási miniszter a kormány nevében írt gratuláló levelet, ebben kinyilvánította: „A magyar királyi kormány oda fog hatni, hogy az egyházmegye intézményekben és anyagi javakban való megerősítéséről gondoskodás történjék.”¹⁰

3. 1923: a püspökszentelés 10. évfordulója

Az év legjelentősebb eseménye a főpásztor szentelésének 10. évfordulója volt. A megyéspüspök a jubileum napján szózatot intézett híveikhez körlevelében, melyet a templomokban felolvastak, újságokban közzétettek. Ebben megemlékezett a szentelés magasztos eseményéről, mint az öröm és kiengesztelődés ünnepéről. Elismerte Hajdúdorog vitathatatlan érdemeit, de kiemelte, hogy a közóhaj Nyíregyházát kívánta székhelynek. Kifejtette, az osztó igazságosság követelte, az állami érdek parancsolta az egyházmegye létesítését a múltban, s a jelenben pedig az intézmények létrehozását.¹¹

A Görögkatholikus Tudósító „Ecce Sacerdos Magnus” c. nagy cikkében idézte fel a tíz évet: először felsorolta a csapásokat: a bombamerényletet, az őszirózsás forradalom, a kommunista diktatúra, a román megszállás és a debreceni internálás eseményeit, ahol kényszerítették, hogy mondjon le a román püspökségekből átcsatolt egyházközségekről. A püspöki fizetés elértéktelenedése, a Pásztor Árkád által adományozott birtok román kisajátításával újra anyagi gondok keletkezése, az intézmények hiánya. Amit viszont nagy bölcsességgel, szilárd kitartással sikerült megoldani: a székhelykérdés eldöntése (1914), naptáregyesítés (1916), nyugdíjalap

⁷ *Görögkatholikus Tudósító* II. (1922) 25. szám, augusztus 20., 1–2.

⁸ *Görögkatholikus Tudósító* II. (1922) 52. szám, október 15., 3.

⁹ *Hajdúdorogi Egyházmegyei Körlevél VII./1922.* 2640/1922 sz. 25–28.

¹⁰ 1922. december 11. *Görögkatholikus Tudósító* II. (1922) 41. szám, december 17., 1.

¹¹ *Hajdúdorogi Egyházmegyei Körlevél II./1923.* 1–3.; *Görögkatholikus Tudósító* III. (1923) 41. szám, október 14., 2–5.

(1921), liturgikus könyvek kiadása, és a MAGOSZ támogatása. Újabb és újabb problémák, támadások és gáncsokodások elhárítása.

Október 23-án Nyíregyházán került sor a MAGOSZ által szervezett köszöntő ünnepségre. 9 órától a templomban Bányay Jenő kanonok végzett hálaadó liturgiát a székesegyházi és tanítóképző énekkarának közreműködésével. A liturgiát követően a görög katolikus iskola épületében tartották meg a díszgyűlést, melyre öttagú delegáció hívta meg a főpásztort. A püspök beszédében elhárította a személyének szóló ünneplést és az egyházmegye eszméjét állított előtérbe. A magyar görög katolikus történetet kifejtve elmondta, azért hangoztatta mindig, hogy „mi itt ősnép vagyunk, hogy bennünket másnál kisebbnek senki se tarthasson magyar földön”. A papok és a világi intelligencia feladata az öntudatra nevelés és ez elválaszthatatlan az iskolai oktatástól. Ez az elv és a görög katolikusság magasabb érdekei vezetik a javadalmak elosztásakor.

Magáról ezt mondta: „Amilyen voltam a letűnt tíz év alatt, olyan is leszek. Más lenni nem tudok... és ha Isten életemnek kedvez, ugyanezen elveket fogom vallani mindig. Nagyon szépen köszönöm az ünneplést, de abból csak annyit fogadok el, amennyi jut rám, ha eszmét ünneplünk és nem az én személyemet.” A megyéspüspök szavai után Fedák Miklós szerencsi lelkész a MAGOSZ ügyvezetője tartott díszbeszédet, majd Papp János elnök az Esztergomban tanuló kispapok lelki csokrát adta át díszkötésben, s látszott, hogy ez a gesztus a főpásztort elérékenyítette. A gyűlés után a Korona szálló emeleti termében 150 terítékes családias társas ebédre került sor. A főpásztor jobbán Damjanovich Tivadar nagyprépost, balján régi barátja, dr. Chudovszky Móric sátoraljaújhelyi ü. főtanácsos ült. Itt olvasták fel az üdvözlő táviratokat is.¹²

4. További főpásztori tevékenysége

1924. június 25–26-án rendezték meg a görög katolikus diákok II. zarándoklatát és kongresszusát, melynek jelentőségét a megyéspüspök jelenléte is kiemelte. A nagy áldozattal megszervezett kongresszuson (Hajdúdorog 4 millió koronát ajánlott fel e célra, és 25 gazda szállította szekérrel a fiatalokat Dorogról az újfehértói vasútállomásra) Miklósy püspök két beszédet is mondott. 25-én délután a zsoltáros szavaival buzdított az egybegyűlteket. „Íme mily jó és áldásos, ha a testvérek együtt élnek” és reményét fejezte ki, hogy a fizikai találkozást követően lelki összetartozás is marad.¹³ Másnap a liturgia prédikációjában Isten, a felebarát, valamint a helyes önszeretetről szólt a megyéspüspök a fiatalokhoz, s kérte, ragaszkodjanak a katolikus hithez és Péter utódjához.¹⁴

¹² *Görögkatolikus Tudósító* III. (1923) 43. szám október 28., 2–5; *Görögkatolikus Tudósító* III. (1923) 44. szám november 4., 2–3; *Görögkatolikus Tudósító* III. (1923) 45. szám november 11., 3.

¹³ *Görögkatolikus Tudósító* IV. (1924) 22. szám július 6., 1–3.

¹⁴ *Görögkatolikus Tudósító* IV. (1924) 23. szám július 20., 2.

Figyelemre méltó még a Görögkatolikus Tudósító egy vezércikke erről az évről, mely a püspöki körutak jelentőségéről szól. A római rítusú püspökök kötelező bérmálásából kiindulva említi, hogy mivel nálunk a papok bérmálnak, ezért nem egy olyan falu van, ahol saját püspöküket a hívők emberemlékezet óta nem látták és csak hírből hallják, hogy nekik püspökük is van.” Az új munkácsi püspök Gebé Péter nagyon sikeres vizitációt végzett egyházmegyéjében. A cikkíró szerint (J.) „üdvös, kívánatos és hasznos volna, hogy ez az ősrégi szokás nálunk is felújíttassék”.¹⁵

1925. november 22-én Miklósy püspök három új harangot szentelt Nyíregyházán. A püspöki liturgián a harangszót a főpásztor a lelkiismeret szavához hasonlította, s azt kérte a hívektől, hogy miként a harangérc rétegei együtt adják a hangot, ők is legyenek egyek a hitben, a szeretetben és a hagyományok ápolásában.”¹⁶

1926. pünkösd hétfőjén a kívül-belül felújított, új karzattal, padokkal ellátott nyírcsaholyi templomot szentelte fel Miklósy püspök. Vasárnap délután 1 óra 30 perckor indult a püspök vonattal. Az útba eső állomásokon (Nyírbátor, Nyírcsászári, Hodász, Mátészalka) a hívek lelkészeik vezetésével és a települések előljáróival, énekarokkal templomi zászlók alatt várták az áthaladó püspököt és virágcsokrokkal köszöntötték. Nyírcsaholyban diadalkapuvá fogadták, majd a parókiára ment. Másnap 9-kor volt az ünnepi liturgia, melyre a szomszéd falvakból is jöttek precesszióval papok és hívek. A püspök az első pünkösdről beszélt, majd arról, az egyházüldözések ellenére Isten szentlelke jelen van ma is közöttünk.¹⁷

Ugyanezen év szeptember 8-án a főpásztor 40.000 ember előtt prédikált Máriapócson a szülőkhöz gyermekeik iránti kötelességeikről.¹⁸

1927 májusában Miklósy István egy hetet töltött a fővárosban, ahol több fontos egyházmegyei ügyben járt el a kultuskormányánál.¹⁹

1927. szeptember 4-én a Magyar Görögkatolikus Nők Országos Szövetségének Zarándoklatát tartották Máriapócson, melyen közel ezer görög katolikus nő vett részt. Az „ünnepi díszgyűlésen, sokak örömteljes meglepetésére megjelent közöttük Miklósy István hajdúdorogi püspök úr”, aki végighallgatta az asszonyok beszámolóit, és beszédet intézett hozzájuk nagyszerű hivatásukról, mellyel a kor feladataira is választ tudnak adni. A püspök a kongresszus után is a baziliták vendége maradt, s meglátogatta a környező egyházakat (Kisléta, Nyírgyulaj, Nyírbátor). Szeptember 8-án reggel csendes mise keretében diakónussá szentelte Sándor Jozafátot, Dudás Miklóst és Jócsák Mátét pedig pappá.” Az újszentelteket a főpásztor külön kihallgatáson fogadta és buzdító beszédet intézett hozzájuk.”²⁰

1927. október 15-én a MAGOSZ is bekapcsolódott a magyar katolikus nagygyűlések sorozatába. Szombaton, 1/2 5-kor az egyetemi templomban volt az ünnepélyes „Veni Sancte”, ezt követően Pest vármegye székházának dísztermében

¹⁵ *Görögkatolikus Tudósító* IV. (1924) 32. szám november 16., 1.

¹⁶ *Máriapócsi Virágoskert* I. (1925) 5. szám 119.

¹⁷ *Máriapócsi Virágoskert* II. (1926) 7. szám 114–116.

¹⁸ *Máriapócsi Virágoskert* II. (1926) 10. szám 191.

¹⁹ *Máriapócsi Virágoskert* III. (1927) 6. szám 126.

²⁰ *Máriapócsi Virágoskert* III. (1927) 10. szám 204–206.

a MAGOSZ és a MAGNOSZ díszközgyűlésére került sor. A köszöntő beszédek után Miklósy püspök kifejtette: „szükségesnek tartja, hogy a hívők serege megmozduljon, mert a kormányzatot csak ez vezeti arra a belátásra, hogy többé ne halogassa életkérdéseink megoldását.”²¹ 1927. október elsején és másodikán a püspök Hajdúdorogra látogatott. Az újfehértói vasútállomástól 52 tagú lovas bandérium kísérte Dorogra, s a város zászló- és virágdíszben pompázott. A püspök délután felszentelte az új 40 mázsás harangot és az ezzel együtt beszerzett kisebb harangokat. Este a tűzoltóság lampionos menetet rendezett a püspök tiszteletére, az énekkar pedig szerenádot adott. Másnap, október 2-án, vasárnap délelőtt liturgia volt a székesegyházban. A főpásztor a harangok hivatásáról beszélt, megdicsérette a hívek áldozatkészségét és óvta őket a vallásellenes szellemi áramlatoktól. A helyszíni tudósítás szerint, „szavainak igazságát messze hangzóan bizonyította az új harangok megszólalása, mely a dorogiak lelkesedését szinte extázisig fokozta.” A liturgiát díszbéd követte köszöntésekkel, majd délután 3-kor a püspök a város gyönyörű négyesfogatán lovashajdúk kíséretében kocsizott az újfehértói vasútállomásra.²²

1927. december 7-én Miklósy püspök köszöntötte Serédi Jusztinián új esztergomi érseket, és kérte tőle görög katolikus egyházmegyénk számára azt a jóindulatot, mellyel bencés elődje Vaszary Kolos viseltetett irányunkban.²³ Válaszában az új bíboros prímás megígérte „a lehetőségekhez képest mindent megteszek, amit a magyar görög katolikus püspökség érdekében csak megtehetek.”

1928. október 6-án a XX. országos katolikus nagygyűlés keretében a MAGOSZ közgyűlésen nemcsak Papp Antal, Novák István és Miklósy püspök, hanem Serédi Jusztinián bíboros is megjelent, köszöntötte az egybegyűlteket, kiemelve, milyen áldásos a görög és latin szertartású katolikusok egyetértése.²⁴

1928 októbere volt a püspökszentelés 15. csendes évfordulója is. Kozma János így értékelte ezt a Chrysostomos vezércikkében. „A püspök az egyházmegye pasztorációjában szerencsés kézzel egyesítette a múlt hagyományait és a modern élet követelményeit. „A hirtelen fellobbanásra hajló fiatal darvakat olykor talán ki nem elégítette a tempó, a hívősereg azonban főpásztora vezetése mellett, lassan, de sikert hozó kitartással haladt előre. Népes demonstrációk, harangzúgásos ünneplések, díszes felvonulások kevés számmal akadtak a másfél decennium alatt. Beszélni talán annyit sem beszélt a főpásztor e tizenöt év alatt, amennyit egy demagóg-hajlamú ember egy hónap alatt beszélt; nyilvánosan csak a legválogatottabb alkalmakkor vállalt szerepet. De közben minden papjának valódi atyja, minden egyházközségének szeretetteljes istápolója, minden kétségeskedőnek bölcs tanácsadója volt.”²⁵

²¹ *Máriapócsi Virágoskert* III. (1927) 11. szám 220–224.

²² *Máriapócsi Virágoskert* III. (1927) 11. szám 224–226.

²³ Hajdúdorogi Egyházmegyei Körlevél I. (1928) 4/1928. sz. 1–2.

²⁴ *Máriapócsi Virágoskert* IV. (1928) 11. szám 219–220.

²⁵ *Chrysostomos* II. (1928) 7–8. szám 1–2.

1928. október 30-án Dr. Steinecker István miniszteri tanácsos jött Nyíregyházára, hogy a püspökkel és Bencs Kálmán polgármesterrel tárgyaljon a szeminárium ügyében. Úgy tűnt, az ügy kimozdul a holtpontonról.²⁶

1929 januárjában a Görög Katolikus Lelkipásztor arról számolt be, hogy hosszú tárgyalások után a püspöki és káptalani birtokokat Balmazújvárostól 56 km-re a Tiszacsege határához tartozó Hatay-pusztán jelölték ki. A püspöki birtok 500 hold, a káptalani 300, melyhez hatalmas, nemesfűz termelésre alkalmas árterület járult. A szeminárium építésére az egyházmegye kölcsönt kap, melyet kisebb részben a város, nagyobb részben a kormány fog törleszteni. A kijelölt terület a Sóstói út mellékén a városmajor telkén van, véli tudni ugyanezen lap.²⁷

1929 tavaszán a lap budapesti tárgyalásokról, a püspökkari konferencián való tárgyalásról ír szeminárium ügyben.²⁸

1930-ban arról értesülünk, hogy Miklós püspök a sátoraljaújhelyi híveknek 10.000 pengőt adományozott a háborúban elrekvirált nagyharang pótlására.²⁹ Később el is utazott csendben felszentelni az új harangot.³⁰

1932-ben a hajdúdorogi püspök körlevélben számolt be Serédi bíboros nyíregyházi látogatásáról április 7–8-án. A püspök a vasútállomáson fogadta, rövid beszéddel köszöntötte. A prímás április 8-án reggel a görög katolikus templomban misézett, melynek végén pápai áldást osztott. Délután hagyta el a várost, s hazatérve levélben mondott köszönetet a vendéglátásért.³¹

1933 szeptemberében a Görögkatolikus Szemle a püspök súlyos betegségéről tájékoztatta olvasóit. A hírek először ijesztőek voltak, de később jobbra fordult a püspök állapota és felépülése várható volt.³²

A püspökszentelés 20. jubileumáról a Görögkatolikus Szemle főszerkesztője megemlékezésében egy új szempontot emelt ki: amikor Lemberg érseke azt javasolta, hogy állítsák vissza a szláv liturgikus nyelvet és Róma tétovázott, az első magyar püspök szilárdságán múltott a magyar liturgikus nyelv fennmaradása. „Ha ez lett volna egyetlen műve püspökünknek, akkor is a legnagyobb hálára kötelezte vele nemcsak egyházmegyéje híveit, hanem az egész magyar nemzetet.”³³

1934-ben ünnepelte csendben, a legszűkebb körben Miklós István pappá szentelésének 50. éves évfordulóját, aranymiséjét. Minden újság jókívánságait tolmácsolta, Nyíregyházán, az Agapé társaság díszes emléklapot adott át a főpásztornak.³⁴

1935 Tamás-vasárnapján szentelte áldozópappá Dudás Bertalant és Kiss Leontint Máriapócon. Miután a szentelés megtörtént és az áldoztatás következett

²⁶ *Chrysostomos* II. (1928) 9–10. szám 152.

²⁷ *Görög Katolikus Lelkipásztor* III. (1929) 1. szám 19.

²⁸ *Görög Katolikus Lelkipásztor* III. (1929) 3. szám 7.

²⁹ *Máriapócsi Virágoskert* VI. (1930) 2. szám 52.

³⁰ *Máriapócsi Virágoskert* VI. (1930) 15. szám 2–3.

³¹ Hajdúdorogi Egyházmegyei Körlevél I. (1932) 913/1932. sz. 5.

³² *Görögkatolikus Szemle* V. (1933) 19. szám, szeptember 26., 3.

³³ *Görögkatolikus Szemle* V. (1933) 20. szám, október 15., 1.

³⁴ *Görögkatolikus Szemle* VI. (1934) 8. szám április 22., 4.; *Görögkatolikus Szemle* VI. (1934) 9. szám május 6., 3.

a liturgiában, a két újmiséis bazilita 100 felsorakozott elsőáldozónak szolgáltatta ki először Jézus Krisztus testét és véréit. A jelenet annyira szép volt, „hogy a Főpásztor bár fáradt volt, felemelkedett püspöki trónjáról és idézve a szent ígéket, hogy „engedjétek hozzám a gyermekeket” beszédet intézett hozzájuk. Miután örömeinek adott kifejezést, hogy újdonszenteltjei első áldozóknak szolgálatják ki a szentséget, megáldotta a gyermekeket.”³⁵

1937 augusztusában töltötte Miklósy püspök úr 80. születésnapját. A nyilvános ünneplést akár csak a 70. születésnapján most is elutasította, mondván „a magas kor nem érdem, hanem a gondviselés ajándéka, amit nem ünnepelni, hanem megköszönni kell.” A Görögkatolikus Élet c. újság köszöntésében tántoríthatatlan elvűségét tartotta példaadónak.³⁶

5. Miklósy püspök halála

Október 28-án csütörtökön még a szokásos módon telt a püspök munkanapja: elintézte az aktákat, küldöttségeket fogadott, az udvaron sétálgatott, környezetével beszélgetett, s mind az ebédnél, mind a vacsoránál jókedvűnek látszott, nem tűnt fáradtnak. Negyed kilenckor tért nyugovóra, s fél tizenegy tájban csengetett az inasának, s azt panasolta, úgy érzi, mintha a szíve ki akarna szakadni. Az inas megtörölte a főpásztor gyöngyöző homlokát, felköltötte Sereghy László kanonok irodaigazgatót, majd taxiba ült, hogy elhozza Korompay Károly igazgató-főorvost, a püspök orvosát. Amikor az megérkezett, az első szívroham már elmúlt, s a beteg jobban érezte magát. Az orvos szíverősítő injekciót adott neki. Ezt követően a püspök meggyónt Sereghy kanonoknak és felvette a betegek kenetét. Kisvártatva, éjfél körül újra szívroham következett, s ekkor már az orvos sem tudott segíteni: éjfél után 5 perccel Miklósy István meghalt.

6. Temetése

A holttestet üveges fedelű koporsóban a püspöki palota nagytermében ravatalozták fel. A ravatalnál a tanítóképző cserkészei álltak díszőrséget. Még vasárnap is érkeztek egész nap a részvétnyilvánító küldöttségek és a kondoleáló táviratok. A koporsót vasárnap este szállították át a templomba, melyet fekete drapériákkal díszítettek, s mely egész éjszaka nyitva állt a gyászolók tömegei előtt. A hétfői gyászszertartásra a kormány Dr. Stolpa József államtitkárt küldte, s képviseltette magát a felsőház, a képviselőház, a környékbeli egyházmegyék, a vármegye, a

³⁵ *Görögkatolikus Szemle* VII. (1935) 11. szám, május 26.

³⁶ *Görögkatolikus Élet* I. (1937) 8–9. szám, aug. szept. 1.

város, a MAGOSZ, MAGNOSZ, Domján Elek evangélikus püspök, a protestáns felekezetek.

Tíz órakor vonult be a templomba Papp Antal érsek, Szántay Szemán István vikárius, a munkácsi püspökség képviselőjében Sztankay Gyula prelátus-kanonok és Petrik szentszéki tanácsos, valamint a káptalan, a 123 fekete felonba öltözött pap kíséretében.

A gyászliturgiát Bányay Jenő nagyprépost vezette. A liturgia végén Papp Antal érsek vonult kíséretével a ravatalhoz és elkezdődött a temetési szertartás. A gyászbeszédet Bányay Jenő nagyprépost mondta, 2 Kor 5, 1 alapján „Tudjuk, hogy ha a mi földi sátrunk leomlik, van örök házunk a mennyekben.” A páli szavakat alkalmazta a püspök és a magyar görögkatolikusság sorsára, történetére. Kidomborította, hogy az elhunyt főpásztor egész életpéldájával azt mutatta meg, hogyan kell egygé forrasztani a két legszentebb érzelmet, a vallásosságot és a hazafiságot.”

A templomból a sok ezres menet az Északi temető felé indult. Elől a tűzoltók dísz szakasza haladt, melyet a cserkészek, az iskolák és az apácák követtek. A 123 pap kettős sorban lépdelt utánuk a székeskáptalannal. Autóban ült Stolpa államtitkár, Bányay nagyprépost és a nuncius képviselője, majd a városi díszfogatban Papp Antal érsek és Sztankay Gyula prelátus foglaltak helyet. Őket a koszorúkat vivő díszkocsik, majd a koporsót vivő fekete kocsi követte, amely 1906-ban II. Rákóczi Ferenc hamvait vitte a kassai dómba. A koporsón a család koszorúja, mellette a vármegyei és városi hajdúk, valamint fáklyás testőrök sorfala haladt. A koporsó mögött a közvetlen munkatársak: Sereghy László kanonok püspöki irodaigazgató, Bihon István kanonok püspöki titkár, Dr. Papp György fogalmazó. Őket követte a család, a parlament, a vármegye, a város és a többi testület képviselői. A főpásztor a Nyíregyháza város által adományozott dízsírhelyen temették el.³⁷

Az egyik nekrológ szerint az elhunyt főpásztor kinevezésének 25. évfordulójára szándékozott komoly alapítványokat tenni, azonban váratlanul és végrendelet nélkül halt meg. Az akkori törvények szerint ezért jelentős készpénzvagyonának csak egyharmada juthatott egyházmegyéjének, a fennmaradó vagyon nagyobb részét a vallás- és tanulmányi alap, kisebb részét rokonsága kapta.³⁸

7. Összegzés

Ma már – hála Istennek – nem is érzékeljük, milyen óriási feladatokkal kellett Miklós Istvánnak, a hajdúdorogi egyházmegye első püspökének megbirkóznia. Egybe fogni a különböző egyházmegyékből jövő heterogén nevelésű és szellemiségű papokat és híveket, a magyar liturgia ügyében őrlődni Róma konzervatív álláspontja és a hívek sürgető vágya között, a trianoni tragédiát követően elviselni egyházmegyéje megcsonkítását, s ráadásul igaz magyarként viselni a saját honfi-

³⁷ *Görögkatolikus Élet* I. (1937) 11. nov. 2–3.

³⁸ *Keleti Egyház* V. (1938) 1. szám 25–26.

társaitól rásütött „nemzetiségi áruló” bélyegét, miközben az antant nacionalistái magyarsága miatt akarták megölni, egyházmegyéjét likvidálni, mindez tetézve a világháborúval, kommünnel, inflációval, a Horthy-rendszer közönyével személyével és püspökségével szemben kötélidegzetet követelő, embert próbáló gigászi és néha sziszifuszi küzdelem volt. Fény és árnyék, öröm és bánat, siker és kudarc egyaránt jellemezte kormányzását.